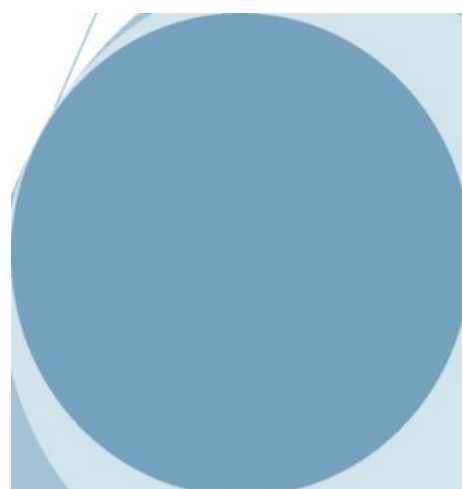

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΚΑΙ ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2022-2023

Περιεχόμενα

1η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ – ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΤΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ	3
1ο εξάμηνο	4
Λ 011: Σύγχρονες Τάσεις στη Θεωρία της Λογοτεχνίας.....	4
Λ 013: Ανάλυση Κειμένων (Ιστορικές Εποχές).....	4
Λ 015: Ζητήματα Αισθητικής και Ιστορίας της Τέχνης.....	5
2ο εξάμηνο	5
Λ 012: Προβλήματα Ιστοριογραφίας της Λογοτεχνίας.....	5
Λ 014: Επιλεγμένα Ζητήματα Συγκριτολογίας.....	6
Λ 016: Ανάλυση Κειμένων (Λογοτεχνικά Είδη).....	6
3ο εξάμηνο	7
Λ 017: Ελληνογερμανικές Γραμματειακές Σχέσεις.....	7
Λ 018: Ελληνογερμανικές Πολιτισμικές Σχέσεις.....	7
Λ 019: Συνολική Παραδειγματική Ανάλυση ενός Θέματος.....	8
4ο εξάμηνο	9
Λ 010: Ειδικό Σεμινάριο: Συζήτηση των Θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών.....	9
2η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ	10
1ο εξάμηνο	11
Γ 011: Πραγματολογία και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας.....	11
Γ 013: Κατάκτηση Πρώτης Γλώσσας	11
Γ 021: Υπολογιστική Γλωσσολογία: Δίγλωσσες και Πολύγλωσσες Εφαρμογές.....	12
2ο εξάμηνο	14
Γ 016: Κατάκτηση Ξένης Γλώσσας.....	14
Γ 017: Θεωρητική Γλωσσολογία.....	14
Γ 019: Φωνητική/Φωνολογία και Διδασκαλία της Προφοράς.....	15
3ο εξάμηνο	16
Γ 012: Θεωρίες Γραμματικής και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας.....	16
Γ 018: Η Κειμενογλωσσολογία και οι Εφαρμογές της στη Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας.....	16
Γ 020: Λεξικολογία και Διδασκαλία του Λεξιλογίου.....	17
4ο εξάμηνο	17
Γ 010: Ειδικό Σεμινάριο: Συζήτηση των Θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών.....	17

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ: ΘΕΩΡΙΑ-ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ

1η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ-
ΕΛΛΗΝΟΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ, ΤΟΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΙΣ ΤΕΧΝΕΣ

Λ 011: Σύγχρονες Τάσεις στη Θεωρία της Λογοτεχνίας

Διδάσκουσα: Κατερίνα Καρακάση

Στόχος του σεμιναρίου είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις νεότερες τάσεις στη Θεωρία της Λογοτεχνίας και η εμβάθυνση σε καίρια θεωρητικά ζητήματα. Σε αυτό το πλαίσιο αντικείμενο του σεμιναρίου θα αποτελέσουν οι δύο όροι-πόλοι, Μίμηση και Ποίηση ανάμεσα στους οποίους κινείται η συζήτηση για την τέχνη στον δυτικό κόσμο από τον Πλάτωνα και εντεύθεν. Ενώ η μίμηση προϋποθέτει απομίμηση, αναπαράσταση, ομοιότητα, η ποίηση δηλώνει την θεϊκή προέλευση του κόσμου και την δημιουργικότητα του καλλιτέχνη. Από αυτή την αντίθεση προκύπτουν όχι μόνο διαφορετικές αισθητικές θεωρήσεις, αλλά και διαφορετικές ποιητικές. Στο σεμινάριο θα συζητηθεί αυτή η αντινομική αντιμετώπιση της τέχνης γενικά, και της λογοτεχνίας σε μια ιστορική προοπτική.

Μαθησιακοί στόχοι: Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές

- θα είναι εξοικειωμένοι με βασικές λογοτεχνικές θεωρίες ενώ θα είναι επίσης σε θέση να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν ιδιαιτερότητες του λογοτεχνικού φαινομένου
- να προσεγγίζουν με επιστημονικό τρόπο λογοτεχνικά κείμενα, αναγνωρίζοντας τις θεματικές και μορφικές ιδιαιτερότητες τους και να τα εντάσσουν στα ιστορικά και λογοτεχνικά τους συμφραζόμενα,
- να εφαρμόζουν στην πράξη εργαλεία λογοτεχνικής ανάλυσης,
- να επεξεργάζονται κριτικά τη σχετική γερμανόφωνη βιβλιογραφία.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία*

Λ 013: Ανάλυση Κειμένων (Ιστορικές Εποχές)

Διδάσκων: Στέφαν Λίντινγκερ

Στόχος αυτού του σεμιναρίου είναι η εμβάθυνση στις γνώσεις των σημαντικότερων λογοτεχνικών εποχών της Ιστορίας της Λογοτεχνίας της Γερμανίας, από τον 18ο αι. ως τη σύγχρονη εποχή. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη συγκριτική θεώρηση μεμονωμένων ρευμάτων με αντίστοιχες λογοτεχνικές τάσεις στην ελληνική γραμματολογία. Η θεωρητική προσέγγιση θα ολοκληρωθεί με την εξέταση σε βάθος και την ανάλυση επιλεγμένων γερμανικών κειμένων, τα οποία είτε θεμελιώνουν σχέση επιρροής από ή προς την ελληνική γραμματεία είτε παρουσιάζουν στη θεματική τους κάποια ευρύτερη πολιτισμική σχέση με την Ελλάδα.

Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία

Λ 015: Ζητήματα Αισθητικής και Ιστορίας της Τέχνης: Η Αισθητική της Αβανγκάρντ

Διδάσκων: Νικόλαος-Ιωάννης Κοσκινάς

Ο όρος «αβανγκάρντ» αναφέρεται όχι μόνο στη ρήξη με τις αισθητικές παραδόσεις, στην πρωτοπορία και τον πειραματισμό με νέα καλλιτεχνικά μέσα, αλλά και στην άρνηση της πεποίθησης, ότι η τέχνη αποτελεί αυτοσκοπό (l'art pour l'art), στην πολιτικοποίηση της αισθητικής. Το σεμινάριο επιχειρεί μια σφαιρική επισκόπηση των πιο σημαντικών αβανγκάρντ κινημάτων (Φουτουρισμός, Εξπρεσιονισμός, Ντανταϊσμός, Σουρεαλισμός) και στοχεύει στην κριτική προσέγγιση του φαινομένου εξετάζοντας συνέχειες και ασυνέχειες κατά την εξέλιξή του. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται, πέρα από τη λογοτεχνία, στις εικαστικές τέχνες και στις τέχνες του θεάματος καθώς και στις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των διάφορων τεχνών. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου θα αναζητηθούν, τέλος, ομοιότητες και διαφορές μεταξύ της διεθνούς, της γερμανικής και της ελληνικής αβανγκάρντ.

2ο εξάμηνο

Λ 012: Προβλήματα Ιστοριογραφίας της Λογοτεχνίας

Διδάσκουσα: Κατερίνα Καρακάση

Πώς οροθετούνται οι εποχές στην ιστορία της λογοτεχνίας; Βάσει ποιων κριτηρίων συμπεριλαμβάνονται κείμενα σε ένα λογοτεχνικό ρεύμα; Το μάθημα εστιάζει στην ιστορική και συστηματική παρουσίαση επιλεγμένων περιόδων της γερμανικής και ελληνικής λογοτεχνίας και ειδικότερα στον Ρομαντισμό. Σε αυτό το πλαίσιο θα μας απασχολήσουν επίσης κείμενα ή συγγραφείς που δεν εντάσσονται σαφώς σε εποχές/ρεύματα. Θα επιχειρήσουμε επιπλέον να απαντήσουμε σε ερωτήματα όπως: Γιατί π.χ. τρεις από τους σημαντικότερους συγγραφείς γύρω στο 1800 (Kleist, Hölderlin, Jean Paul) δεν είναι δυνατόν να ενταχθούν σαφώς σε κάποιο ρεύμα; Πώς εξηγείται το ότι για πολλούς Έλληνες φιλόλογους ο Goethe ανήκει στον Ρομαντισμό και ποια είναι τα κοινά σημεία μεταξύ ελληνικού και γερμανικού ρομαντισμού;

Μαθησιακοί στόχοι:

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα είναι εξοικειωμένοι με βασικές θεωρίες και μοντέλα της ιστοριογραφίας της λογοτεχνίας ενώ θα είναι επίσης σε θέση

- να αναγνωρίζουν και να περιγράφουν τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελληνικού και του γερμανικού Ρομαντισμού

- να προσεγγίζουν με επιστημονικό τρόπο λογοτεχνικά κείμενα της εποχής, αναγνωρίζοντας τις θεματικές και μορφικές ιδιαιτερότητες τους και να τα εντάσσουν στα ιστορικά και λογοτεχνικά τους συμφραζόμενα,
- να εφαρμόζουν στην πράξη εργαλεία λογοτεχνικής ανάλυσης,
- να επεξεργάζονται κριτικά τη σχετική γερμανόφωνη βιβλιογραφία.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία*

Λ 014: Επιλεγμένα Θέματα Συγκριτολογίας

Διδάσκουσα: *Θεολογία Τράκα*

Το σεμινάριο συνδυάζει τη θεωρία και την πράξη της Συγκριτικής Φιλολογίας, εστιάζοντας και εμβαθύνοντας ωστόσο σε συγκεκριμένα ζητήματα, π.χ. πρόσληψη και επίδραση διακαλλιτεχνικότητα, διαπολιτισμικότητα κ.ά. Οι συμμετέχοντες/ χουσες θα κληθούν να αντιπαρατεθούν κριτικά σε θεωρητικά σχετικά κείμενα και να παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους στο σεμινάριο, καθώς και να συνδέσουν θεωρητικές θέσεις με τη συγκριτολογική αντιμετώπιση των κειμένων. Τα παραδείγματά τους μπορούν να τα αντλήσουν από τις ελληνογερμανικές λογοτεχνικές σχέσεις αλλά και από τις ευρύτερες διεθνείς.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση:

- να εμβαθύνουν στη θεωρία και την πράξη της Συγκριτικής Φιλολογίας
- να κινούνται με άνεση και κριτικό πνεύμα στον χώρο των συγχρόνων θεωριών της Συγκριτικής Φιλολογίας,
- να επιχειρηματολογούν επιστημονικά συσχετίζοντας θεωρητικούς προβληματισμούς με τη συγκριτολογική πράξη,
- να εργαστούν αυτόνομα πάνω σε ένα επιλεγμένο θέμα, να παρουσιάσουν τα αποτελέσματα στο μάθημα και να διευθύνουν τη σχετική συζήτηση,
- να συγγράψουν μια απαιτητική επιστημονική εργασία πάνω σε ένα επιλεγμένο θέμα

Τρόπος αξιολόγησης: *προφορική παρουσίαση και τελική γραπτή εργασία*

Λ016: Ανάλυση κειμένων (Λογοτεχνικά Είδη)

Διδάσκουσα: *Όλγα Λασκαρίδου*

Στο επίκεντρο του σεμιναρίου είναι το δράμα ως λογοτεχνικό είδος, στο οποίο θα εμβαθύνουμε μελετώντας καταρχάς θεωρητικά κείμενα (των Αριστοτέλη, Schiller, Freytag, Klotz και Brecht). Πάνω σ' αυτή τη βάση θα επιχειρήσουμε κατόπιν την αυτόνομη ανάλυση κλασικών και σύγχρονων έργων της γερμανόφωνης θεατρικής παραγωγής. Συγκεκριμένα, θα μας απασχολήσουν α) η πρόσληψη της αρχαίας τραγωδίας στο γύρισμα του 18ου/19ου αιώνα (π.χ. Hölderlin: „Antigonä“; Goethe:

„Iphigenie auf Tauris“, „Pandora“; Kleist: „Amphitryon“) και β) η κριτική στο κλασικό γερμανικό παράδειγμα που ασκήθηκε αργότερα από σημαντικούς ανατολικογερμανούς θεατρικούς συγγραφείς (μ.ά. Brecht: „Die Antigone des Sophokles “; Heiner Müller: „Philoktet“, „Medeamaterial“; Volker Braun „Iphigenie in Freiheit“; Peter Hacks, „Pandora“, „Amphitryon“). Η σύγκριση των έργων σε μορφολογικό και αισθητικό επίπεδο ωστόσο δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά στοχεύει στο να αναδειχθεί ταυτόχρονα και η στενή σύνδεση ανάμεσα σε αισθητική και κοινωνική λειτουργία του δραματικού είδους.
Η σχετική βιβλιογραφία θα διατεθεί στην αρχή του εξαμήνου μέσω της πλατφόρμας η-Τάξη.

3ο εξάμηνο

Λ 017: Ελληνογερμανικές Γραμματειακές Σχέσεις

Διδάσκουσα: *Αναστασία Αντωνοπούλου*

Το σεμινάριο εμβαθύνει σε ζητήματα Ελληνογερμανικών Γραμματειακών Σχέσεων με παραδείγματα από διαφορετικές λογοτεχνικές εποχές. Οι συμμετέχοντες/χουσες θα κληθούν να πραγματευτούν συγκριτολογικά θέματα όπως οι διαφορετικές προσλήψεις της αρχαιότητας στη γερμανική λογοτεχνία από τον 18ο αιώνα έως σήμερα, ο γερμανικός φιλελληνισμός υπό την ευρεία του έννοια, η γερμανόφωνη ταξιδιωτική λογοτεχνία, αλλά και θέματα πρόσληψης της γερμανικής λογοτεχνίας στη νεοελληνική γραμματεία ιδιαίτερα του 20ού αιώνα και να παρουσιάσουν τα συμπεράσματά τους στο σεμινάριο. Τα λογοτεχνικά κείμενα που θα εξεταστούν θα ανακοινωθούν στην αρχή του εξαμήνου.

Τρόπος αξιολόγησης: *ενεργή συμμετοχή, προφορική παρουσίαση και τελική γραπτή εργασία*

Λ 018: Ελληνογερμανικές Πολιτισμικές Σχέσεις

Διδάσκουσα: *Αγλαΐα Μπλιούμη*

Α' Μέρος (θεωρητικό) εβδομαδιαίου μαθήματος. Στο σεμιναριακού τύπου μάθημα θα επιχειρηθεί μια ιστορική προσέγγιση των ελληνογερμανικών πολιτισμικών και λογοτεχνικών σχέσεων. Θα περιδιαβούμε την εποχή του Γερμανικού Φιλελληνισμού, όπου θα εστιάσουμε τόσο σε ποιητικά κείμενα γύρω από το 1821 όσο και σε πεζά – κυρίως ταξιδιωτικά– ως την αλλαγή του αιώνα. Θα δοθεί έμφαση στη δημιουργία εθνικών ταυτοτήτων κατά τον 19ο αιώνα σε Ελλάδα και Γερμανία. Ιδιαίτερη μνεία θα γίνει στις ελληνογερμανικές πολιτισμικές επαφές αυτής της εποχής, καθώς ιδρύονται

οι πρώτες έδρες Νεοελληνικών σπουδών στη Γερμανία και μια σειρά από Έλληνες επιστήμονες και καλλιτέχνες εγκαθίστανται στη Γερμανία. Μετά μεσοπόλεμο, θα γίνει μια αποτίμηση των επιπτώσεων της Κατοχής για την Ελλάδα, τόσο σε οικονομικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο πολιτισμικών ανταλλαγών. Στη συνέχεια θα εξεταστεί το μεταναστευτικό φαινόμενο από τη δεκαετία του '60, οι επιπτώσεις του επαναπατρισμού της δεκαετίας του '80, αλλά και το νέο μεταναστευτικό ρεύμα των Ελλήνων προς τη Γερμανία από το έτος 2000, ώστε να γίνει μια συνολική αποτίμηση των επιπτώσεων του σύγχρονου μεταναστευτικού φαινομένου σε καλλιτεχνικό και γενικότερα πολιτισμικό επίπεδο. Η εμβάθυνση στις διάφορες φάσεις θα γίνει και με γενικότερο γραπτό και οπτικοακουστικό υλικό (Podcast, video, πρωτοσέλιδα γερμανικών και ελληνικών εφημερίδων, διαφημιστικά μηνύματα, αποσπάσματα ταινιών μικρού και μεγάλου μήκους.

Β' Μέρος (εφαρμοσμένο) εβδομαδιαίου μαθήματος. Σταδιακή εξάσκηση των φοιτητών στην πολυμεσική προφορική και γραπτή παρουσίαση ελληνογερμανικών πολιτιστικών εκδηλώσεων (θεατρικές, κινηματογραφικές, εικαστικές κ.ά.)

Με το πέρας των μαθημάτων οι φοιτητές θα πρέπει να είναι σε θέση:

- να γνωρίζουν τις πιο σημαντικές φάσεις των ελληνογερμανικών σχέσεων,
- να γνωρίζουν διάφορες μορφές καλλιτεχνικών και λογοτεχνικών σχέσεων,
- να αποτιμούν τα αποτελέσματα των ανταλλαγών κάθε ιστορικής φάσης,
- να εμβαθύνουν στις ελληνογερμανικές γραμματειακές σχέσεις και να εντάσσουν τα διάφορα λογοτεχνικά φαινόμενα στο γενικότερο πλαίσιο της εκάστοτε Ιστορίας της λογοτεχνίας,
- να εφαρμόζουν μεθόδους ανάλυσης λόγου (Diskursanalyse) όχι μόνο σε λογοτεχνικά κείμενα, αλλά και σε διάφορα είδη λόγου. Τρόπος εξέτασης: προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία
- να λειτουργούν ως πολιτιστικοί διαμεσολαβητές.

Τρόποι εξέτασης: *προφορική παρουσίαση, γραπτή εργασία, σποραδική σύνθεση πολυτροπικών κειμένων*

Λ 019: Συνολική Παραδειγματική Ανάλυση ενός Θέματος

Διδάσκων: *Βίλλυ Μπέννινγκ*

Στο πλαίσιο αυτού του μαθήματος επιχειρείται μια κατά το δυνατόν σφαιρική προσέγγιση ενός επιλεγμένου επιστημονικού ζητήματος, η οποία περιλαμβάνει τα ακόλουθα μέρη: επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας, παρουσίαση των θεωρητικών προϋποθέσεων και της μεθοδολογίας, παραδειγματική ανάλυση κειμένων και συμπεράσματα.

Τρόποι εξέτασης: *γραπτή εργασία*

Λ 010: Ειδικό Σεμινάριο (Kolloquium): Συζήτηση των Θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών

Διδάσκων: *Εύη Πετροπούλου*

Το ειδικό σεμινάριο προβλέπεται για τους φοιτητές που συγγράφουν τη διπλωματική τους εργασία. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου οι φοιτητές έχουν την ευκαιρία να συζητήσουν, να παρουσιάσουν και να προβληματιστούν σχετικά με τα θέματα των εργασιών τους τόσο σε θεωρητικό επίπεδο όσο και αναφορικά με ζητήματα μεθοδολογίας.

ΓΕΡΜΑΝΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ: ΘΕΩΡΙΑ-ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ
2η ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: ΔΙΕΠΑΦΕΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Γ 011: Πραγματολογία και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: Δάφνη Βηδενμάιερ

Αντικείμενο μελέτης είναι οι γλωσσολογικές, γλωσσο-φιλοσοφικές και κοινωνιολογικές προσεγγίσεις, που διερευνούν τις σχέσεις μεταξύ εκφωνήματος και επικοινωνιακής περίπτωσης.

Στηριζόμενοι σε αυτές τις προσεγγίσεις θα διερευνηθούν συγκεκριμένες λεκτικές πράξεις, όπως αυτές παρουσιάζονται σε διδακτικά εγχειρίδια της γερμανικής ως ξένης γλώσσας, και θα αναλυθούν ως προς την συνάφειά τους με την πραγματολογική ικανότητα των διδασκομένων.

Μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες που ολοκληρώνουν επιτυχώς το μάθημα

- αναστοχάζονται κριτικά ως προς τις βασικές θεωρητικές απόψεις και διαστάσεις της πραγματολογικής προσέγγισης,
- αξιοποιούν τη θεωρητική τους γνώση σε πρακτικά ζητήματα που σχετίζονται με την Διδασκαλία της Γερμανικής ως Ξένης Γλώσσας,
- αναγνωρίζουν και περιγράφουν λεκτικές πράξεις, και
- μπορούν να αξιολογήσουν την εφαρμογή θεωρητικών απαιτήσεων ή/και περιορισμών στην πράξη.

Ενδεικτική βιβλιογραφία θα διανεμηθεί στην αρχή του εξαμήνου.

Τρόπος αξιολόγησης: *Ενεργός συμμετοχή στο μάθημα (20%), προφορική παρουσίαση (30%), γραπτή εργασία (50%).*

Γ 013: Κατάκτηση Πρώτης Γλώσσας

Διδάσκων: Γιώαχμ Τάιζεν

Αντίθετα από την ξένη γλώσσα, η μητρική γλώσσα δεν μαθαίνεται με γραμματική και λεξικό, με εγχειρίδιο και βιβλίο ασκήσεων ούτε και με την καθοδήγηση ενός καθηγητή. Η μητρική γλώσσα κατακτάται. Διατυπωμένο πιο emphaticά: Η γλώσσα κατακτά το παιδί. Ή αλλιώς: Το παιδί μεγαλώνοντας «εισέρχεται» στη γλώσσα. Επειδή διαφορετικά δεν μπορεί να είναι άνθρωπος. Και δεν έχει σημασία αν πρόκειται για την ελληνική, γερμανική, αγγλική ή οποιαδήποτε άλλη γλώσσα· αυτή η πρώτη γλώσσα έχει μια ποιότητα εντελώς διαφορετική από κάθε άλλη μεμονωμένη γλώσσα που το παιδί θα μάθει (ή θα γνωρίσει) στη διάρκεια της ζωής του. Με την μητρική γλώσσα κατακτάται πρώτα απ' όλα η λειτουργία της γλώσσας ως γλώσσας και όλα όσα συνδέονται με αυτήν. Αυτό αφορά τόσο στο γλωσσικό σύστημα όσο και τη χρήση της γλώσσας. Και τα δύο ακολουθούν συγκεκριμένους κανόνες, φωνολογικούς, μορφολογικούς και συντακτικούς αφενός, πραγματολογικούς αφετέρου. Αυτοί οι κανόνες είναι που καθιστούν δυνατή την εκμάθηση της γλώσσας σε σχετικά σύντομο χρονικό

διάστημα. Πιο απλά διατυπωμένο: Με την εισαγωγή του παιδιού στη γλώσσα, το παιδί εισέρχεται και στον κόσμο και γίνεται ο επικοινωνών εταίρος του. Ή αλλιώς: Όταν η γλώσσα κατακτά το παιδί, τότε το κατακτά και μια συγκεκριμένη αντίληψη του κόσμου.

Κάθε παιδί που κατακτά τη μητρική του γλώσσα, κατακτά το χειρισμό πολύ διαφορετικών συστημάτων – για να αναφερθούμε μόνο στα σημαντικότερα: το φωνολογικό, το μορφολογικό, το συντακτικό, το πραγματολογικό (βλέπε πιο πάνω), επίσης το ιεραρχικό (γιατί με τις λέξεις διαμεσολαβούνται και έννοιες σε διάφορα επίπεδα), το μεταφορικό (γιατί τίποτα δεν πρέπει να είναι ή να μένει όπως φαίνεται) και γενικότερα το σύστημα της μη κυριολεκτικής χρήσης της γλώσσας, το οποίο διαφοροποιεί κάθε φυσική γλώσσα από κάθε ιδανική γλώσσα – ευτυχώς που δεν πρέπει να χρησιμοποιούμε στην καθημερινότητά μας μια ιδανική γλώσσα!

Όπως βλέπουμε: Είναι δύσκολο, αλλά και πολύ ενδιαφέρον! Και πρόκειται για κάτι εντελώς διαφορετικό από την κατάκτηση της δεύτερης γλώσσας. Όμως μόνο αν μάθει κανείς να διαχωρίζει αυτά τα δύο, μπορεί να γνωρίζει τις συγκεκριμένες δυσκολίες με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι όσοι και όσες μαθαίνουν μια ξένη γλώσσα.

Στο σεμινάριο θα ασχοληθούμε με όλες τις πτυχές της κατάκτησης της μητρικής γλώσσας και θα γνωρίσουμε τις σημαντικότερες θεωρίες που προσπαθούν να εξηγήσουν αυτό το εξίσου αυτονόητο όσο και συναρπαστικό φαινόμενο.

Γ 021: Υπολογιστική Γλωσσολογία: Δίγλωσσες και Πολύγλωσσες Εφαρμογές

Διδάσκουσα: Χριστίνα Αλεξανδρή

Επιλεγμένα ζητήματα Υπολογιστικής Γλωσσολογίας παρουσιάζονται και αναλύονται στο παρόν μεταπτυχιακό σεμινάριο. Πρόκειται για εφαρμογές της Υπολογιστικής Γλωσσολογίας που αφορούν Συστήματα που επεξεργάζονται δύο ή περισσότερες φυσικές γλώσσες.

Τα ζητήματα που εξετάζονται αφορούν όλα τα επίπεδα ανάλυσης της γλώσσας, ωστόσο, εστιάζονται κυρίως το φωνολογικό επίπεδο, το μορφοσυντακτικό επίπεδο, το λεξικοσημασιολογικό και το πραγματολογικό επίπεδο.

Ειδικότερα, για τα θέματα που αναλύονται παρουσιάζονται οι τρόποι με τους οποίους η γλωσσική γνώση συμβάλλει στην κατανόηση και επίλυση προβλημάτων στην κατασκευή και αξιολόγηση

- (1) Συστημάτων Μηχανικής Μετάφρασης και Συστημάτων Επικοινωνίας Ανθρώπου-Μηχανής για εφαρμογές στην διδακτική της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας και στον τομέα των υπηρεσιών και
- (2) Δίγλωσσων ή πολύγλωσσων Σωμάτων Κειμένων και άλλων Γλωσσικών Πόρων, όπως ηλεκτρονικά λεξικά και Λεξικά-Σημασιολογικά Δίκτυα (Wortnetze).

Μαθησιακοί στόχοι

Μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος είναι

- η εξοικείωση με τις εφαρμογές του γνώριμου επιστημονικού πεδίου της Γλωσσολογίας στην Υπολογιστική Γλωσσολογία και
- η πρακτική χρήση της γλωσσικής γνώσης για την αποτελεσματική κατασκευή και αξιολόγηση συστημάτων επεξεργασίας φυσικής γλώσσας σε διαφορετικούς τομείς της Πληροφορικής και της Τεχνητής Νοημοσύνης, με έμφαση στις εφαρμογές στην διδακτική της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας και στον τομέα των υπηρεσιών και στα Δίγλωσσα ή πολύγλωσσα Σώματα Κειμένων και άλλων Γλωσσικών Πόρων
- η χρήση και επεξεργασία της σχετικής γερμανόφωνης και διεθνούς βιβλιογραφίας

Μαθησιακά αποτελέσματα

Ο φοιτητής/ η φοιτήτρια μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος θα έχει εξοικειωθεί με τις εφαρμογές του γνώριμου επιστημονικού πεδίου της Γλωσσολογίας στην Υπολογιστική Γλωσσολογία και θα είναι σε θέση

- να εκπονήσει τρεις μικρές εργασίες-μελέτες που αφορούν τον σχεδιασμό, την αξιολόγηση Συστήματος ή Βάσης Δεδομένων και την αξιολόγηση τρέχουσας γερμανόφωνης / διεθνούς βιβλιογραφίας
- να αποκτήσει βασικές προσλαμβάνουσες στην χρήση και επεξεργασία της σχετικής γερμανόφωνης και διεθνούς βιβλιογραφίας
- να κάνει πρακτική χρήση της γλωσσικής γνώσης για την αποτελεσματική κατασκευή και αξιολόγηση συστημάτων επεξεργασίας φυσικής γλώσσας σε διαφορετικούς τομείς της Πληροφορικής και της Τεχνητής Νοημοσύνης
- να κατέχει βασικές θεωρητικές γνώσεις της Υπολογιστικής Γλωσσολογίας
- να γνωρίζει τις βασικές έννοιες των πεδίων εφαρμογής της Υπολογιστικής Γλωσσολογίας και έχει μια γενική άποψη των μεθόδων και τεχνικών που χρησιμοποιούνται, με έμφαση στις εφαρμογές στην διδακτική της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας και στον τομέα των υπηρεσιών και στα Δίγλωσσα ή πολύγλωσσα Σώματα Κειμένων και άλλων Γλωσσικών Πόρων
- να επεξεργάζεται δημιουργικά και να εφαρμόζει θεωρητικά εργαλεία και σύγχρονες ερευνητικές μεθόδους στην πράξη
- να κατανοεί, να συγκρίνει και να αξιολογεί μεθοδολογικά εργαλεία

Τρόπος εξέτασης: *γραπτή εργασία*

2ο εξάμηνο

Γ 016: Κατάκτηση Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: Δάφνη Βηδενμάιερ

Για έναν επιτυχή σχεδιασμό γλωσσικού μαθήματος είναι απαραίτητο να γνωρίζει ο διδάσκοντας τις θεωρίες κατάκτησης γλώσσας καθώς και τις θεωρίες μάθησης. Το ίδιο ισχύει και για το σχεδιασμό του μαθήματος ξένης γλώσσας, για το σχεδιασμό του οποίου έχουν διατυπωθεί σημαντικές θεωρητικές υποθέσεις κατάκτησης ξένης γλώσσας. Στο σεμινάριο αυτό, θα παρουσιάσουμε τις αρχές κατάκτησης ξένης γλώσσας και ταυτόχρονα θα εξετάσουμε τις συνθήκες του περιβάλλοντος, στις οποίες διδάσκεται η ξένη γλώσσα. Θα χρησιμοποιήσουμε αυθεντικά παραδείγματα συντακτικού και πραγματολογικού ενδιαφέροντος από μαθητές της γερμανικής ως ξένης γλώσσας. Θα προτείνουμε λύσεις σύμφωνα με τις σύγχρονες υποθέσεις κατάκτησης ξένης γλώσσας, με το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς (ΚΕΠΑ) και με το Ενιαίο Πρόγραμμα Σπουδών για τις Ξένες Γλώσσες (ΕΠΣ-ΞΓ), οι οποίες μπορούν να εφαρμοστούν κατά τη διδακτική πράξη στην Ελλάδα.

Μετά την ολοκλήρωση του σεμιναρίου, οι φοιτήτριες/τες θα είναι σε θέση να

- περιγράφουν τις θεωρίες κατάκτησης ξένης γλώσσας και τη χρησιμότητά τους για το σχεδιασμό γλωσσικού μαθήματος,
- εξετάζουν την εφαρμογή αυτών των θεωριών στη διδακτική διαδικασία, βάσει αυθεντικών γλωσσικών δειγμάτων και των συνθηκών εκμάθησης και χρήσης της γλώσσας,
- να χρησιμοποιούν το ΚΕΠΑ και το ΕΠΣ-ΞΓ ως εργαλεία, στο πλαίσιο που αυτά αφορούν τα παραπάνω δεδομένα,
- να προτείνουν λύσεις χρήσιμες για τη διδακτική διαδικασία του μαθήματος ξένης γλώσσας όσον αφορά συγκεκριμένες γλωσσολογικές ικανότητες, όπως η συντακτική και η πραγματολογική, αλλά και η γενική επικοινωνιακή ικανότητα.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία*

Γ 017: Θεωρητική Γλωσσολογία

Διδάσκων: Βίνφρεντ Λέχνερ

Το πεδίο το οποίο γενικά ονομάζεται 'γλωσσολογία' συμπεριλαμβάνει πολλές διαφορετικές θεωρίες, μοντέλα και μεθόδους τα οποία ασχολούνται με διαφορετικές όψεις της γλώσσας. Ενώ υπάρχουν προσεγγίσεις που αναλύουν τη γλώσσα σαν ένα κοινωνικό φαινόμενο, το οποίο εξυπηρετεί την επικοινωνία, άλλες θεωρίες επικεντρώνονται στις νοητικές-βιολογικές, νευροεπιστημονικές ή τυπικές (λογικές ή μαθηματικές) ιδιότητες του γλωσσικού συστήματος. Αυτό το σεμινάριο προσφέρει μια περίληψη/σύνοψη των βασικών θεωριών της γλώσσας (παραδοσιακές γραμματικές, Λειτουργισμός, Δομισμός, Γνωσιακές- Γραμματικές της Νόησης/των Προθέσεων, Γενετική Γραμματική), τονίζοντας τις πιο σημαντικές διαφορές μεταξύ τους. Το συμπέρασμα που θα προκύψει είναι ότι οι θεωρίες διακρίνονται ιδιαίτερα ως προς ένα χαρακτηριστικό, δηλ. την ικανότητα να παράγουν συγκεκριμένες, ελέγξιμες και

κυρίως ενδιαφέρουσες ερωτήσεις, όπως γνωστό από τις θετικές επιστήμες.

Το μάθημα περιέχει θέματα από την συγχρονική και ιστορική φωνολογία, από την μορφολογία, την σύνταξη, την σημασιολογία, την πραγματολογία, την κειμενογλωσσολογία και την βιο-γλωσσολογία (βιολογική εξέλιξη της γλώσσας). Ο στόχος είναι οι συμμετέχοντες να

- μάθουν να διακρίνουν γλωσσικά από κοινωνικά φαινόμενα.
- αναπτύξουν κατανόηση για την διαφορά ανάμεσα σε επικοινωνία και γλώσσα.
- μην συγχέουν τις έννοιες θεωρία, υπόθεση, δεδομένα και επιχείρημα.
- έχουν αποκτήσει την ικανότητα να διακρίνουν τι αποτελεί επιστημονική θεωρία και τι μη-επιστημονική καθημερινή 'εξήγηση'
- αναγνωρίζουν τη σοβαρή, επιστημονική γλωσσολογία, που βασίζεται στα δεδομένα της γλώσσας, από τους εμπρεσιονιστικούς, μη-επιστημονικούς, μη-ενημερωτικούς ισχυρισμούς για τη γλώσσα.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική εισήγηση και γραπτή εργασία*

Γ 019: Φωνητική / Φωνολογία και Διδασκαλία της Προφοράς

Διδάσκουσα: *Ευδοκία Μπαλάση*

Η προφορά είναι ένας από τους σημαντικότερους παράγοντες για την επιτυχή επικοινωνία. Για τον λόγο αυτό οι μαθητές θα έπρεπε να αποκτήσουν όσο το δυνατόν καλύτερη προφορά στην ξένη γλώσσα. Ποιος είναι, όμως, ο αποτελεσματικότερος τρόπος διδασκαλίας της προφοράς; Για τη διδασκαλία της προφοράς προϋπόθεση αποτελούν οι γνώσεις τόσο της Φωνητικής και της Φωνολογίας της μητρικής και της ξένης γλώσσας όσο και της διδασκαλίας της προφοράς. Στόχος του σεμιναρίου είναι η απόκτηση των γνώσεων αυτών.

Μετά την ενασχόληση με τις σημαντικότερες αρχές που αφορούν στη Φωνητική και Φωνολογία (κριτήρια περιγραφής των φθόγγων, ανάλυση φωνημάτων, φωνολογικές διαδικασίες και φωνολογικοί κανόνες), ακολουθεί η περιγραφή της γερμανικής και ελληνικής γλώσσας σε φωνητικό και φωνολογικό επίπεδο. Με βάση τη σύγκριση των δύο γλωσσών στο φωνητικό-φωνολογικό επίπεδο προβλέπονται τα λάθη προφοράς που είναι πιθανόν να παρουσιαστούν σε μαθητές με μητρική γλώσσα την Ελληνική. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα σημαντικότερα ζητήματα που αφορούν στη διδασκαλία της προφοράς (τυπολογία ασκήσεων για τη διδασκαλία της προφοράς κ.ά.), έτσι ώστε οι φοιτητές –πέρα από την ταξινόμηση και εφαρμογή των ασκήσεων προφοράς που υπάρχουν στα διδακτικά εγχειρίδια– να είναι σε θέση να δημιουργούν οι ίδιοι κατάλληλες ασκήσεις για το κάθε μαθησιακό επίπεδο.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία*

Γ 012: Θεωρίες Γραμματικής και Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας

Διδάσκουσα: *Αγγελική Τσόκογλου*

Στην επιστημονική συζήτηση αναφορικά με τη θέση της Γραμματικής στη Διδασκαλία της Ξένης Γλώσσας είναι σημαντικές τόσο η διάκριση όσο και η σχέση μεταξύ της γλωσσολογικής και της διδακτικής Γραμματικής, διότι η Γραμματική που διδάσκεται στο μάθημα, δηλαδή η διδακτική Γραμματική, βασίζεται σε γλωσσολογικές περιγραφές, για τις οποίες έχουν αναπτυχθεί διάφορες θεωρίες Γραμματικής. Σε αυτό το σεμινάριο παρουσιάζονται αρχικά από γλωσσολογικής πλευράς διάφορες θεωρίες Γραμματικής (Παραδοσιακή Γραμματική, Δομισμός, Γενετική Γραμματική, Γραμματική των Εξαρτημένων Σχέσεων, καθώς και βασικές αρχές Πραγματολογίας (παρότι δεν αποτελεί γραμματική θεωρία), στις οποίες στηρίχθηκε και στηρίζεται η διδασκαλία της Γραμματικής στο μάθημα της ξένης γλώσσας.

Περαιτέρω, ασχολούμαστε με την παρουσίαση, τη διδασκαλία και την εφαρμογή της Γραμματικής από διδακτικής πλευράς, με σκοπό να αναδειχθεί η σχέση των γραμματικών θεωριών και γλωσσολογικών περιγραφών με τη διδακτική πρακτική. Σε αυτό το πλαίσιο λαμβάνονται υπόψιν αρχές της Διδακτικής, οι οποίες στοχεύουν στην αποτελεσματική οργάνωση και διεξαγωγή του μαθήματος της Γραμματικής.

Τρόπος εξέτασης: *προφορική παρουσίαση και γραπτή εργασία*

Γ 018: Η Κειμενογλωσσολογία και οι εφαρμογές της στη διδασκαλία της ξένης γλώσσας

Διδάσκουσα: *Ιωάννα Καρβέλα*

Στο μεταπτυχιακό αυτό μάθημα εξετάζονται θεωρητικές αρχές της Κειμενογλωσσολογίας ως προς την εφαρμογή τους στο μάθημα της ξένης γλώσσας. Οι συμμετέχοντες φοιτητές και φοιτήτριες θα παρουσιάσουν και θα επεξεργαστούν αντίστοιχα ζητήματα με τη μορφή προφορικών εισηγήσεων και γραπτών εργασιών.

Μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα είναι σε θέση να:

- γνωρίζουν τις βασικές αρχές ανάλυσης κειμένων και κειμενικών ειδών,
- κατανοούν, αξιολογούν και να εφαρμόζουν στην πράξη πορίσματα από την επιστημονική βιβλιογραφία που αφορούν μια προσέγγιση του μαθήματος της ξένης γλώσσας βασισμένη στην Κειμενογλωσσολογία,
- να εκπονούν ασκήσεις που βασίζονται στη θεωρία της Κειμενογλωσσολογίας, με στόχο τη βελτίωση της ικανότητας ανάπτυξης του γραπτού λόγου σε άτομα που μαθαίνουν τη γερμανική γλώσσα ως ξένη.

Γ Ο20: Λεξικολογία και Διδασκαλία του Λεξιλογίου

Διδάσκων: Μάριος Χρύσου

Το λεξιλόγιο συγκροτεί ένα αναπόσπαστο επίπεδο της γλωσσικής περιγραφής και αποτελεί ως τομέας «κατονομασίας» αντικείμενο έρευνας της Λεξικολογίας. Με αφετηρία τη λέξη ως βασική γλωσσική σημασιολογική μονάδα εξετάζονται στο μάθημα ποικίλα λεξιλογικά φαινόμενα, όπως π.χ. απλά λεξήματα και στερεότυπες εκφράσεις ή φρασεολογισμοί, καθώς και η οργάνωση του λεξιλογίου ως αυτόνομου συστήματος. Αντικείμενο ιδιαίτερης εστίασης αποτελεί η διδασκαλία του λεξιλογίου στο μάθημα της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας. Στο πλαίσιο αυτό διερευνώνται τα στοιχεία, τα οποία απαρτίζουν τη λεξιλογική ικανότητα και εξετάζονται οι αρχές που διέπουν την αποτελεσματική διδασκαλία του λεξιλογίου με βάση τα πορίσματα της σύγχρονης Διδακτικής των ξένων γλωσσών.

Επιπλέον, εξετάζεται η συμβολή έντυπων και ηλεκτρονικών λεξικών καθώς και αυθεντικών σωμάτων κειμένων της Γερμανικής στην ανάπτυξη της λεξιλογικής ικανότητας και αξιοποιούνται πορίσματα της Συγκριτικής Λεξικολογίας και Φρασεολογίας σχετικά με τον διαγλωσσικό συσχετισμό του βασικού λεξιλογίου της Γερμανικής για μαθητές με μητρική γλώσσα την Ελληνική με στόχο την αποτελεσματική κατάκτηση του λεξιλογίου. Τέλος, αξιολογούνται διδακτικές προσεγγίσεις που απαντώνται στα διδακτικά εγχειρίδια της Γερμανικής ως ξένης γλώσσας ως προς την επιλογή, την παρουσίαση και την επεξεργασία του λεξιλογίου και εκπονούνται μονάδες διδασκαλίας με στόχο την προαγωγή της λεξιλογικής ικανότητας.

Τρόπος εξέτασης: προφορική εισήγηση, γραπτή εργασία

4ο εξάμηνο

Γ Ο10: Ειδικό Σεμινάριο (Kolloqium): Συζήτηση των Θεμάτων των Διπλωματικών Εργασιών

Διδάσκουσα: Εύη Μπαλάση

Στόχος του ειδικού σεμιναρίου είναι η καθοδήγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών κατά την εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας τους και η συζήτηση των επί μέρους επιστημονικών προβληματισμών που αφορούν το θέμα κάθε διπλωματικής εργασίας. Στο πλαίσιο αυτό θα αναπτυχθούν επίσης τα θέματα μεθοδολογίας συγγραφής και παρουσίασης επιστημονικής εργασίας. Επιπλέον, θα πραγματοποιηθούν εισηγήσεις, οι οποίες αναδεικνύουν τις επαφές της Γλωσσολογίας με τη Διδακτική.

Συμμετοχή με προφορικές εισηγήσεις